

Pavol Barabáš na Envirofilme: Začalo to Tajomným Mamberamom

Festivalu Envirofilm sa Pavol Barabáš po prvýkrát zúčastnil v roku 2001 (7. ročník) s filmom Tajomné Mamberamo. A hneď na prvý raz si odniesol hlavnú cenu, Grand Prix festivalu.

„Envirofilm bola v mojom podvedomí prehládka filmov najkvalitnejších filmárov sveta, ktorí tu prezentovali svoj pohľad na dianie na našej Zemi. V kútiku duše som dúfal, že by mohli Tajomné Mamberamo vybrať do hlavnej súťaže. A potom prišlo pozvanie na vyhodnotenie festivalu a na záver tá úžasná správa, pri ktorej si nejjeden z nás vzdychne, že tá námaha, to odriekanie a tie neprespaté noci v strižni stáli za to. Tá cena mi dodala odvahu poslať film aj na iné festivaly,“ hovorí skromne slovenský filmár o filme Tajomné Mamberamo, ktoré získalo po celom svete okrem ďalších ocenení aj šesť prestížnych Grand prix. Za svoju filmovú tvorbu sa stal držiteľom ocenenia Krištáľové krídlo, ktoré každoročne udeľujú osobnostiam Slovenska. Za dlhodobý prínos k audiovizuálnej tvorbe s environmentálnou tematikou mu bola na Envirofilme 2006 udelená Cena Únie slovenských televíznych tvorcov a Literárneho fondu. V roku 2007 bol ocenený Cenou ministra kultúry SR za film Vysoké Tatry – divočina zamrznutá v čase, ktorý súťažil v minulom roku aj na Envirofilme. Ale podme pekne po poriadku.

Tajomné Mamberamo (Envirofilm 2001)

Prípomene si, o čom bolo Tajomné Mamberamo. Aj keď, treba povedať, že kto raz tento film videl, iste naň nezabudne. Pavol Barabáš s kameramanom Lacom Gulíkom v ňom zavedú diváka do Irian Jaya, ktorá je vďaka svojej prírodnej a politickej nedostupnosti posledným miestom, kde sa civilizovaný človek môže dotknúť primitívneho sveta. Pred nimi sa žiadnej expedícii nepodaril prechod z vnútrozemia k rieke Mamberamo. Dvaja priatelia práve tu vstúpili do neznámej džungle na tisícikilometrový pochod a našli skutočné poklady. Úctu k ľuďom a pokoru pred celým svetom i sebou samými.

Mustang (Envirofilm 2003)

Ďalším úspešným filmom Pavla Barabáša na Envirofilme bol Mustang. Dlhो utajené kráľovstvo v bánej zemi Lo, za vysokou hradbou Himalájí, akoby vklinené do Tibetu. To je Mustang. Vstup na toto zakonzervované územie je možný len so špeciálnym povolením a styčným dôstojníkom. Na celom území je zakázané filmovať. Pavol Barabáš napriek tomu zaviedol divákov na územie, v ktorom sa akoby pred tisícročím zastavil čas.

Omo – cesta do praveku (Envirofilm 2004)

„Omo – cesta do praveku bol jeden z najúžasnejších projektov cestovania po neznámej africkej divočine. Bolo nás šesť v rafte a boli sme druhá posádka na svete, ktorým sa splav po rieke Omo podaril,“ spomína Pavol Barabáš, „Vďaka svojej neprístupnosti kmene pri rieke Omo spolu s kmeňmi v pralesoch Novej Guinei a Amazónie predstavujú posledné etnologicke bohatstvo na našej planéte.“

Amazonia Vertical (Envirofilm 2005)

Dobrodružná expedícia štyroch Slovákov na najvyššej stolovej hore Amazónie, Auyan Tepui. Dej dokumentu je portrétom jedného z členov expedície, svojrázneho horolezca a cestovateľa Petra Ondrejoviča, alias Becka (známeho už z Barabášovho filmu Omo – cesta do praveku), ktorému sa ako prvému na svete podarilo zdolať kompletný prechod hory. Ako povedal, chcel sa vrátiť na miesta, ktoré sú blízke jeho srdcu a priviesť tam skvelého kameramana Pavla Barabáša, aby nepoznané krásy tejto planéty dokázal sprostredkovať aj iným ľuďom

Pururambo a Premeny Tatier (Envirofilm 2006)

V najdivokejších miestach západnej časti indonézskeho ostrova Nová Guinea, vysoko na stromoch,

Pavol Barabáš pri nakrúcaní filmu Vysoké Tatry – divočina zamrznutá v čase (foto: Tomáš Hulík)

žijú prírodní ľudia, ktorých minulosť sa ešte neskončila a prítomnosť ešte nezačala. Ich svet je „pururambo“ čiže dobrý... „Stret kultúr je vždy hrozivý,“ hovorí o dojmach z nakrúcania Pavol Barabáš. „Keď sme robili film Pururambo, tvrdili nám, že tam ešte nikto nebol. Tí ľudia nemajú absolútne nič z civilizácie, kovový nožič, či sekeru. V dedine nenájdete kúsok papiera či umelej hmoty. Čo vás ale zarazí je, že všade je absolútne čisto. Ľudia v Novej Guinei nepotrebujú zhromažďovať ani vlastníť, neexistuje tam závisť. Majú tradície ktoré sa nám zdajú kruté a pre nás neprijateľné.“

Obrazový film Premeny Tatier vypovedá o úcte človeka k prírode a jej schopnostiam obnovovať sa v celej svojej zložitosti a kráse. Pavol Barabáš o filme povedal: „Hoci som prešiel kus sveta, Slovensko ma stále láka, vábi, priťahuje, aj vďaka jeho prírode kultúre i tradíciám. Film Putovanie Slovenskom je o mojom videní rozprávkového sveta ukrytého pod Tatrami. Chcel som urobiť hudobnú pohľadnicu, ktorá prešla nielen cez moje oči, ale aj mojím srdcom...“

Tepuy (Envirofilm 2007)

Film rozpráva o slovenských jaskyniaroch, ktorí preskúmali stolovú horu Chimantá vo Venezuele. Je to jeden z najstarších jaskynných systémov na našej planéte a zároveň jeden z najväčších podzemných labyrintov sveta v ťažko rozstupných kremenoch. Jaskyniarska skupina pod vedením Braňa Šmida zmapovala všetky objavené priestory. Jaskyniarov na cestách v podzemí sprevádzali mnohé nebezpečenstvá, ale ako vraví Pavol Barabáš: „Sila, ktorá poháňa človeka po objavoch, je nezadržateľná a mnohé nebezpečenstvá si človek neuvedomuje, lebo ich nepozná.“

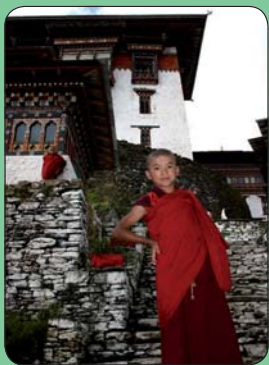
Neznáma Antarktída a Vysoké Tatry – divočina zamrznutá v čase (Envirofilm 2008)

Minulý rok Pavol Barabáš predstavil na Envirofilme Neznámu Antarktídu a Vysoké Tatry – divočina zamrznutá v čase. „Každý, kto navštevuje Tatry, pozná miesta, ktoré človeka naplňajú trvalým úžasom. Vidíme a vnímame všetkými zmyslami niečo, čoho sa svojimi citovými a rozumovými schopnosťami nemôžeme zmocniť. Ako pochopí úžasný súzvuk farieb a foriem s vnútorným obsahom každého detailu, mohutnosť priestoru niekým alebo niečím tak usporiadaného a dokonale vytvoreného, od takmer nemerateľnej veľkosti až po najmenšiu drobnosť,

Súťažný film Envirofilmu 2009

Bhután – hľadanie šťastia (Slovensko), autor: Pavol Barabáš

Hovorí sa, že na Bhután zabudli ľudia, ale nikdy nie bohovia. Starodávne horské kráľovstvo, učupené medzi indickým Assámom a čínskym Tibetom, domorodci nazývajú po svojom – Zem hrmiaceho draka. Putovanie zabudnutou krajinou, v ktorej ľudia uctievať všetko živé, je rozprávaním o šťastí. Vnútorný pokoj tu je cennejší, než zhon za materiou sveta a harmónia s prírodou sú všetkému nadradené princípy. Dobrý kráľ sa stará o blaho poddaných. Namiesto hrubého domáceho produktu presadzuje hrubé domáce šťastie. Je to akoby rozprávkový svet. Malé himalájske kráľovstvo si totiž v krehkom ponímaní šťastia zvolilo zvláštnu cestu. Možno, že správnu. Zatiaľ...

vymykajúcu sa poznávacím schopnostiam nášho oka. Ako to pochopíť? Nie, to azda ani nemožno.“ hovorí Pavol Barabáš. O Neznámej Antarktíde povedal: „Vnútrozemie Antarktídy vás prekvapí absolútnym čistom. Človek po niekoľkých týždňoch ťahania saní zabúda na okolitý svet aj s jeho problémami a s pokorou splyva s krajinou, ktorá mu dovoľuje prežiť. Myšlienky zvyčajne víriace hlavou sa tu vytrácajú a človek cíti vzácnu čistotu mysle, čo je jeden z najkrajších pocitov, aký môže človek zažiť...“

Tento rok Pavol Barabáš na Envirofilme súťaží s filmami Bhután – hľadanie šťastia a Tajomstvo podzemia. Envirofilmu sa osobne zúčastnil niekoľko-

krát, ako autor súťažných filmov, ale tiež ako hosť večera s novými dobrodružstvami Pavla Barabáša a Steve Lichtaga, ktorý je divácky najúspešnejším a najobľúbenejším podujatím festivalu. „Envirofilm, to sú kvalitné filmy, dobrá organizácia, plné sály s úžasným publikom, ktorým témy o našej Zemi nie sú ľahostajné, a priateľská atmosféra,“ hovorí autor, ktorý sa aj naďalej venuje tvorbe filmov o životnom prostredí. „Práve táto téma sa stala motívom mojich ďalších filmov. Je to práca, ktorá ma naplňa zmysluplnosťou. Pripravujem opäť niečo na zamyslenie. Bude to taktiež dobrodružstvo, ale aj filozofia života na tejto planéte...“

Chod' tam, kam chceš ísť... Tak znie heslo Pavla Barabáša. Jedna veta, päť jednoduchých slov... motto na zmysluplný život. Pavol Barabáš má za sebou množstvo objavných expedícií, nakrúcal na všetkých siedmich kontinentoch, v neprístupnej divočine, na dravých riekach, aj na ľadových štítoch, či v hlbokých jaskyniach, ďaleko od civilizácie. Ide tam, kam chce ísť... a prináša nám odtiaľ posolstvo nepoznaného alebo zatiaľ len neobjaveného, niekde hlboko vo vnútri ukrytého nášho „ja“, bytostne spätého s prírodou a všetkým, čo z nej vzišlo, čo s ňou súvisí a čo sme povinní zachovať pre ďalšie generácie.

Anna Gudzová

Krajina – Človek – Kultúra... alebo cesta za poznaním krajiny

Ministerstvo životného prostredia SR a Slovenská agentúra životného prostredia v spolupráci s Fakultou ekológie a environmentalistiky Technickej univerzity vo Zvolene, tento rok opätovne organizuje už XIII. ročník konferencie s medzinárodnou účasťou **Krajina – Človek – Kultúra**, ktorá predstavuje pravidelnú súčasť medzinárodného festivalu filmov o životnom prostredí Envirofilm. Konferencia sa uskutoční **14. až 15. mája 2009 v priestoroch Štátnej vedeckej knižnice na Lazovnej ulici č. 9 v Banskej Bystrici**, na ktorú vás, odborní i laickú verejnosť, pozývame.

Nosnou témou tohtoročnej konferencie je aktuálna problematika implementácie Európskeho dohovoru o krajine (EDoK), orientovaná na prezentáciu možností implementácie dohovoru na regionálnej úrovni. Hlavnú myšlienku prezentuje samotné heslo konferencie **Sieťovanie skúseností regiónov s manažmentom krajiny**. Súčasný trendy v oblasti starostlivosti o krajinu smerujú k vytváraniu sietí, ktoré následne zabezpečujú výmenu inovatívnych postupov pre podporu manažmentu krajiny. Samotný EDoK v článku (8) viaže zmluvné strany k vzájomnému poskytovaniu technickej a vedeckej pomoci v záležitostiach týkajúcich sa krajiny prostredníctvom zhromažďovania, výmeny skúseností a výsledkov výskumných projektov, podpory výmeny odborníkov a výmeny všetkých informácií o záležitostiach, na ktoré sa vzťahujú ustanovenia tohto dohovoru. Program konferencie je rozdelený do troch blokov.

V prvom bloku budú prezentované námety a inšpirácie z európskych regiónov. Pozvanie prijali zástupcovia regiónov Katalánska, Andalúzie,

južných Čiech, ako aj zástupca siete ENELC (The European Network of Local and Regional Authorities for the Implementation of the European Landscape Convention), ktorí predstavia aktivity v regiónoch a ich pôsobenie v procese tvorby krajinnej politiky a samotnej starostlivosti o krajinu. V závere prvého bloku vystúpi zástupca MŽP SR so zhrnutím stavu implementácie EDoK na Slovensku.

Druhý blok sa bude niesť v znamení vízií a zámerov slovenských regiónov. Predstavené budú možnosti implementácie dohovoru na regionálnej úrovni, skúsenosti s implementáciou „krajiny“ do regionálnych koncepcií a stratégií, spôsoby akými samosprávne kraje v súčasnej dobe vnímajú podporu manažmentu krajiny – pozitívne príklady realizácií a opatrení zame-

Mottom druhého dňa konferencie je „Cesty a kroky ku kvalite krajiny“. Samotný blok sa bude snažiť obsahovo naplniť tento motív skrz prezentáciu prístupov uplatňovaných na Slovensku, v rámci dosahovania cieľovej kvality krajiny. Prezentovaný bude pilotný projekt implementácie EDoK v meste Skalica a uplatňovanie metodológie kultúrno-historickej a spoločenskej topografie. Vedecky zaujímavou časťou bude konfrontácia prezentácií hodnôt krajiny chránenej krajinnej oblasti Biele Karpaty z pohľadu výskumu na Slovensku a v Čechách a aplikácie manažmentu hodnôt krajiny vo vybraných slovenských regiónoch. Riešitelia plánujú predstaviť aj nové projekty a pohľady na hodnotenie a klasifikáciu našej krajiny.

Po určite plodnej diskusii, ktorá každoročne otvára nové výzvy k implementácii tohto dohovoru, bude nasledovať definovanie záverov konferencie, ktoré slúžia ako podklady k plánovaniu krokov v procese implementácie EDoK na Slovensku.

Konferencia **Krajina – Človek – Kultúra** má za sebou dvanásť úspešných ročníkov, každý jej ročník mal za cieľ spájať aktivity človeka s krajinou v zmysle zachovania európskeho prírodného a kultúrneho dedičstva, uznávajúc, že krajina je dôležitou súčasťou kvality života ľudí a podmieňuje vytváranie miestnych kultúr.

Konferencia svojím obsahovým zameraním už od svojho prvého ročníka v roku 1995 vlastne víziónarsky naplnila ciele a snaženia Európskeho dohovoru o krajine, napriek tomu, že tento európsky dohovor sa zrodil iba v roku 2000

a na Slovensku vstúpil do platnosti po jeho predošlej ratifikácii 1. decembra 2005. Tak sa táto konferencia stala prirodzenou súčasťou implementácie dohovoru v podmienkach Slovenska.

Dúfame, že aj tento, trinásty ročník konferencie, prinesie veľa inovatívnych záverov a výstupov, ktoré nás vhodne nasmerujú ku krokom na správnu cestu za poznaním slovenskej krajiny a jej kvalitným manažmentom.

Ing. arch. Anna Kršáková, Ing. Martin Lakanda
Slovenská agentúra životného prostredia Banská Bystrica

Mottom minuloročnej konferencie bolo „Nový pohľad na starostlivosť o krajinu“ (na snímke: predsedajúci konferencie **Krajina – Človek – Kultúra 2008**), foto: archív SAŽP

raných na ochranu, manažment a plánovanie krajiny, starostlivosť o krajinu, integráciu záujmov ochrany prírodného a kultúrneho dedičstva, hodnotenie kvality krajiny a charakteristického vzhľadu krajiny na vybraných územiach, možnosti a vízie podpory manažmentu krajiny na úrovni riadenia samosprávneho kraja do budúcnosti. Prezentovať sa budú Trnavský, Žilinský a Košický samosprávny kraj. Samostatná časť druhého bloku bude venovaná kultúrnej krajine, jej biodiverzite a hygiene krajiny v SR z pozície MŽP SR.